Total No. of Questions : 5]

SEAT No. :

P2677

[Total No. of Pages : 2

[4902] - 1001
M.A. (Part - I) (Semester - I)
MARATHI (Paper - I)
10491 : व्यावहारिक व उपयोजित मराठी भाग – 1
(2013 Pattern) (Credit System)
(मराठी रूपांतर)

वेळ : 3 तास] *[एकूण गुण : 50*

सूचना :– 1) सर्व प्रश्न आवश्यक आहेत.

2) सर्व प्रश्नांना समान गुण आहेत.

प्रश्न 1) मराठीच्या प्रमाणभाषा लेखनविषयक नियमांचा परिचय करून द्या.

किंवा

खालील उताऱ्याचे प्रमाणभाषा लेखन नियमांनुसार पुनर्लेखन करा.

डॉ. बाबासाहेब आंबेडकर यांनी आपल्या कार्याचे क्षेत्र मानवी जीवनाच्या सर्व पातळयावर विस्तारित केले आहे. लेखणि आणि वाणीबरोबरच प्रत्यक्ष कृतीशिलतेतून त्यांनी आपले लक्ष पुर्ण केले. त्यांच्या नजरेतून गावगाड्यातील कस्टकरी शेतकऱ्यांचे प्रश्नही सुरू शकले नाही. त्यांच्या या कृतीशील कार्याचा मराठी लेखकांवरही प्रभाव पडणे स्वाभावीक होते. दलितेतर कथाकारांबरोबर त्यांच्या काळातच शीक्षणाची संधी मीळालेल्या दळित तरूणांनी सामाजिक परिवर्तनाच्या भूमिकेतून कथालेख केलेले आढकून आले आहे.

प्रश्न 2) महाराष्ट्रातील विविध साहित्य संस्थाचा परिचय करून द्या.

किंवा

पुस्तक प्रकाशनातील विविध टप्पे कोणते? ते सविस्तर लिहा.

प्रश्न 3) मुलाखतीसाठी मुळाखत घेणाऱ्याने कोणती तयारी करणे आवश्यक असते ते सांगा.

किंवा

मुलाखतीचे प्रकार कोणते? सोदाहरण स्पष्ट करा.

प्रश्न 4) मराठी विभाग, संत विद्यापीठ, सोमठाणे येथे मराठी प्राध्यापक पदासाठी मा. कुळसचिवांच्या नावे अर्ज करा.

किंवा

पत्र लेखनाच्या वारचालीचा मागोवा घेऊन, शासकीय पत्रव्यवहाराची वैशिष्ट्ये नमूद करा.

प्रश्न 5) कोणत्याही दोहोंवर टीपा लिहा.

अ) महाराष्ट्र साहित्य पत्रिका.

ब) दिवाळी अंक.

क) प्रशासनिक परिभाषा.

ड) ग्रंथाचे मुखपृष्ठ.

Total No. of Questions : 5]

SEAT No. :

P2678

[Total No. of Pages : 2

[4902] - 1002
M.A. (Part - I) (Semester - I)
MARATHI (मराठी)
अभ्यासपत्रिका क्र. – 2
मध्ययुगीन मराठी वाङ्मयाचा इतिहास (प्रारंभ ते 1600)
(2013 Pattern) (Credit System)

वेळ : 3 तास] *[एकूण गुण : 50*

सूचना :– 1) सर्व प्रश्न आवश्यक आहेत.

2) सर्व प्रश्नांना समान गुण आहेत.

प्रश्न 1) शिलालेख आणि विविध ग्रंथांमधून आढळणारे मराठीच्या प्राचीनत्वाचे पुरावे स्पष्ट करा.

किंवा

कवी मुकुंदराजांच्या ग्रंथकर्तृत्वाचे वाङ्मयीन विशेष स्पष्ट करा.

प्रश्न 2) महानुभावांच्या गद्य ग्रंथरचनेचा परिचय करून द्या.

किंवा

महानुभावांच्या वाङ्मय निर्मितीचे मराठी वाङ्मय परंपरेतील स्थान स्पष्ट करा.

प्रश्न 3) संत नामदेवांच्या वाङ्मय निर्मितीच्या प्रेरणा, प्रवृत्ती व स्वरूप विशद करा.

किंवा

'ज्ञानेश्वरी' या ग्रंथात कवित्व आणि परतत्व यांचा संगम दिसतो. हे विधान स्पष्ट करा.

प्रश्न 4) संत एकनाथांच्या काव्यनिर्मितीचे वेगळेपण स्पष्ट करा.

किंवा

मध्ययुगीन जैन वाङ्मयाचा परिचय करून द्या.

प्रश्न 5) टीपा लिहा. (कोणत्याही दोन)

अ) 'महाराष्ट्र' नाम विषयक प्राचीन उल्लेख.

ब) महानुभावांचे साती ग्रंथ.

क) संत मेळयाचे अभंग.

ड) संत एकनाथांची भारूडे.

Total No. of Questions : 5]

SEAT No. :

P2679

[Total No. of Pages : 2

[4902] - 1003
M.A. (Part - I) (Semester - I)
MARATHI (मराठी)
अभ्यासपत्रिका क्र – 3
भाषाविज्ञान : वर्णनात्मक
(2013 Pattern) (Credit System)

वेळ : 3 तास] *[एकूण गुण : 50*

सूचना :– 1) सर्व प्रश्न आवश्यक आहेत.

2) सर्व प्रश्नांना समान गुण आहेत.

प्रश्न 1) भाषा म्हणजे काय? ते सांगुन भाषाभ्यास पध्दतींचा परिचय करून द्या.

किंवा

भाषेचे उच्चारण व लेखन यांचा परस्पर संबंध स्पष्ट करा.

प्रश्न 2) स्वनांचा विनियोग म्हणजे काय? ते सांगून विनियोगाचे प्रकार सविस्तर सांगा.

किंवा

खंडयुक्त स्वनिम व खंडिताधिष्ठित स्वनिम यातील परस्पर संबंध स्पष्ट करा.

प्रश्न 3) रूपिका, रूपिम, रूपिकांतर या संकल्पना स्पष्ट करून रूपिकाचे प्रकार विशद करा.

किंवा

वाक्य म्हणजे काय? ते सांगून वाक्याचे प्रथमोपस्थित संघटक पध्दतीने विश्लेषण कसे केले जाते से सविस्तर सांगा.

प्रश्न 4) अर्थ म्हणजे काय? ते सांगून अर्थाचे प्रकार सांगा.

किंवा

अर्थविन्यास ही संकल्पना स्पष्ट करा.

P.T.O.

प्रश्न 5) कोणत्याही दोहोंवर टीपा लिहा.

अ) व्यावहारिक भाषा आणि साहित्याची भाषा.

ब) सुरावली.

क) स्वनिम विश्लेषणाची तत्त्वे.

ड) अर्थक्षेत्र.

Total No. of Questions : 5]

SEAT No. :

P2680

[Total No. of Pages : 10

[4902] - 1004
M.A. (Part - I) (Semester - I)
MARATHI (मराठी)
अभ्यासपत्रिका क्र. – 4 (ऐच्छिक)
(2013 Pattern) (Credit System)

खालील पाच प्रश्नपत्रिकांपैकी कोणतीही एक प्रश्नपत्रिका सोडवावी

i) ग्रामीण साहित्य

किंवा

ii) मराठी वाङ्‌मयाची सांस्कृतिक पार्श्वभूमी (प्रारंभ ते 1818)

किंवा

iii) तौलनिक साहित्याभ्यास

किंवा

iv) वाङ्‌मयेतिहास लेखनविद्या

किंवा

v) अलंकार व छंद

---

i) ग्रामीण साहित्य

वेळ : 3 तास] *[एकूण गुण : 50*

सूचना :– 1) सर्व प्रश्न आवश्यक आहेत.
2) सर्व प्रश्नांना समान गुण आहेत.

प्रश्न 1) ग्रामीण साहित्याचा प्रवाह निर्माण होण्याची कारण परंपरा स्पष्ट करा.

किंवा

ग्रामीण साहित्यनिर्मितीमागील सामाजिक व वाङ्‌मयील प्रेरणांचा आढावा घ्या.

प्रश्न 2) 'ग्रामीण साहित्य हे देशी साहित्य आहे' या विधानाचा परामश घ्या.

किंवा

ग्रामीण साहित्यातून बदलत्या समाजजीवनाचे समाजव्यवस्थेचे चित्रण कसे घडते, ते सोदाहरण लिहा.

P.T.O.

प्रश्न 3) ग्रामीण साहित्याने मराठी वाङ्मयास कोणते योगदान दिले ते स्पष्ट करा.

किंवा

ग्रामीण साहित्य आणि सामाजिक, सांस्कृतिक चळवळी यांचा अनुबंध स्पष्ट करा.

प्रश्न 4) ग्रामीण कादंबरीलेखनाची परंपरा स्पष्ट करा.

किंवा

ग्रामीण कथावाङ्मयाची वाटचाल स्पष्ट करा.

प्रश्न 5) कोणत्याही दोहोंवर टीपा लिहा.

अ) ग्रामीण साहित्य व आधुनिकता.

ब) गावगाडा व ग्रामीण साहित्य.

क) ग्रामीण नाटके.

ड) 'बारोमास' – ग्रामीण कादंबरी.

Total No. of Questions : 5]

P2680

[4902] - 1004

M.A. (Part - I) (Semester - I)

MARATHI (मराठी)

अभ्यासपत्रिका क्र. – 4 (ऐच्छिक)

(2013 Pattern) (Credit System)

ii) मराठी वाङ्मयाची सांस्कृतिक पार्श्वभूमी (प्रारंभ ते 1818)

वेळ : 3 तास] *[एकूण गुण : 50*

सूचना :– 1) सर्व प्रश्न आवश्यक आहेत.

2) सर्व प्रश्नांना समान गुण आहेत.

प्रश्न 1) मध्ययुगीन मराठी वाङ्मयनिर्मिती मागील विविध प्रेरणा स्पष्ट करा.

किंवा

वाङ्मयाचे स्वरूप आणि सांस्कृतिक चळवळीचे दर्शन वाङ्मयातून कसे घडते ते सांगा.

प्रश्न 2) 'मध्ययुगीन मराठी वाङ्मयाची निर्मिती प्रमुख्याने धर्मसंप्रदायातून झालेली आहे' हे विधाना स्पष्ट करा.

किंवा

मध्ययुगीन सामाजातील विविध प्रकारच्या स्थित्यंतराचा मानवी जीवनावर झालेला प्रभाव सांगा.

प्रश्न 3) मध्ययुगीन मराठी वाङ्मयातील सामाजिक प्रबोधनाचा व वैचारिकतेचा परामर्श घ्या.

किंवा

मध्ययुगीन कालखंडात कोणकोणते वाङ्मयप्रकार लोकप्रिय होते हे विशद करा.

प्रश्न 4) मध्ययुगीन कालखंडातील प्रचार – प्रसाराची माध्यमे कोणती? ते थोडक्यात लिहा.

किंवा

मध्ययुगीन मराठी वाङ्मयाने केलेल्या सामाजिक प्रबोधनाचा आढावा घ्या.

प्रश्न 5) कोणत्याही दोहोंवर टीपा लिहा.

अ) मध्ययुगीन कालखंडातील परकीय आक्रमणे.

ब) महानुभाव संप्रदाय.

क) भारूड : एक कलाप्रकार.

ड) मध्ययुगीन समाजाची वाङ्मयीन अभिरूची.

Total No. of Questions : 5]

P2680

[4902] - 1004

M.A. (Part - I) (Semester - I)

MARATHI (मराठी)

अभ्यासपत्रिका क्र. – 4 (ऐच्छिक)

(2013 Pattern) (Credit System)

iii) तौलनिक साहित्याभ्यास

वेळ : 3 तास] *[एकूण गुण : 50*

सूचना :– 1) सर्व प्रश्न आवश्यक आहेत.

2) सर्व प्रश्नांना समान गुण आहेत.

प्रश्न 1) साहित्याच्या इतर पद्धतींपेक्षा तौलनिक साहित्याभ्यासाचे वेगळेपण सांगा.

किंवा

तौलनिक साहित्याभ्यासाची आवश्यकता स्पष्ट करून तौलनिक साहित्याभ्यासाची तत्त्वे विशद करा.

प्रश्न 2) वाङ्मयीन प्रभावाची संकल्पना सोदाहरण स्पष्ट करा.

किंवा

प्रभाव आणि प्रभव या संकल्पनांतील भेद स्पष्ट करा.

प्रश्न 3) विश्व साहित्याची संकल्पना व स्वरूप स्पष्ट करा.

किंवा

विश्व साहित्यकृती ठरलेल्या साहित्यकृतींचे वेगळेपण थोडक्यात सांगा.

प्रश्न 4) 'कृष्णाकाठ' आणि 'अंत:स्थ' या दोन आत्मचरित्रातील समाजवास्तवाचा मागोवा घ्या.

किंवा

'कृष्णाकाठ' आणि 'अंत:स्थ' या दोन आत्मचरित्रातील वैचारिकतेचा मागोवा घ्या.

प्रश्न 5) कोणत्याही दोहोंवर टीपा लिहा.

अ) तौलनिक साहित्याची संकल्पना.

ब) राष्ट्रीय साहित्य.

क) वेणूताईंचे व्यक्तिमत्त्व.

ड) 'अंत:स्थ' मधील भावनिकता.

Total No. of Questions : 5]

P2680

[4902] - 1004

M.A. (Part - I) (Semester - I)

MARATHI (मराठी)

अभ्यासपत्रिका क्र. – 4 (ऐच्छिक)

(2013 Pattern) (Credit System)

iv) वाङ्मयेतिहास लेखनविद्या

वेळ : 3 तास] *[एकूण गुण : 50*

सूचना :– 1) सर्व प्रश्न आवश्यक आहेत.

2) सर्व प्रश्नांना समान गुण आहेत.

प्रश्न 1) वाङ्मयेतिहास व इतर प्रकारचे इतिहास यांचा परस्पर संबंध स्पष्ट करा.

किंवा

संशोधन व वाङ्मयेतिहास यातील अनुबंध स्पष्ट करा.

प्रश्न 2) थॉमस व एच. ए. तेन यांच्या वाङ्मयेतिहास लेखनाचा आढावा घ्या.

किंवा

वि. का. राजवाडे व श्री. व्यं. केतकर यांच्या वाङ्मयेतिहास विषयक विचारांचा परामर्श घ्या.

प्रश्न 3) वाङ्मयेतिहास लेखनाचे स्वरूपावरून पडणारे प्रकार सांगा.

किंवा

वाङ्मयेतिहास लेखनाचे उद्दिष्टावरून पडणारे प्रकार विशद करा.

प्रश्न 4) वाङ्मयेतिहास लेखनाची ध्येये व उद्दिष्ट्ये स्पष्ट करा.

किंवा

वाङ्मयेतिहास लेखनासाठी सांस्कृतिक पार्श्वभूमी कशी पूरक ठरते ते विशद करा.

प्रश्न 5) कोणत्याही दोहोंवर टीपा लिहा.

अ) वाङ्मयेतिहास लेखन व संशोधन.

ब) दि. के. बेडेकर.

क) कालक्रमवाचक वाङ्मयेतिहास.

ड) वाङ्मयीन घटना.

Total No. of Questions : 5]

P2680

[4902] - 1004

M.A. (Part - I) (Semester - I)

MARATHI (मराठी)

अभ्यासपत्रिका क्र. – 4 (ऐच्छिक)

(2013 Pattern) (Credit System)

v) अलंकार व छंद

वेळ : 3 तास] *[एकूण गुण : 50*

सूचना :– 1) सर्व प्रश्न आवश्यक आहेत.

2) सर्व प्रश्नांना समान गुण आहेत.

प्रश्न 1) अलंकार संकल्पना स्पष्ट करा.

किंवा

छंद विषयक विविध संस्कृत मीमांसकांच्या भूमिका स्पष्ट करा.

प्रश्न 2) अलंकार व छंद या संकल्पनांची मराठीतील विकासात्मक वाटचाल स्पष्ट करा.

किंवा

अलंकार व छंद या संकल्पनांची संस्कृतमधील पूर्वपीठिका विशद करा.

प्रश्न 3) 'अलंकार ही काव्याची भूषणे होत'. या विधानाची चर्चा करा.

किंवा

बाळूताई खरे यांचे अलंकार विषयक लेखन कार्य लिहा.

प्रश्न 4) छंदांच्या प्रकारांची सोदाहरण चर्चा करा.

किंवा

छंद रचनेतील लयतत्त्वाचे स्वरूप विशद करा.

प्रश्न 5) कोणत्याही दोहोंवर टीपा लिहा.

अ) अभंग आणि ओवी.

ब) स्वभावोक्ती अलंकार.

क) विश्वनाथाचा अलंकार विचार.

ड) वामनाचा रीतीविचार.

Total No. of Questions : 5]

SEAT No. :

P2694

[Total No. of Pages : 2

[4902] - 2001
M.A. (Part - I) (Semester - II)
MARATHI (Paper - I)
अभ्यासपत्रिका क्र. – 1
व्यावहारिक व उपयोजित मराठी भाग – 2
(2013 Pattern) (Credit System)
(मराठी रूपांतर)

वेळ : 3 तास] *[एकूण गुण : 50*

सूचना :– 1) सर्व प्रश्न आवश्यक आहेत.

2) सर्व प्रश्नांना समान गुण आहेत.

प्रश्न 1) भाषांतर व रूपांतर या दोन्ही संकल्पना स्पष्ट करून त्यातील साम्यभेद स्पष्ट करा.

किंवा

खाली दिलेल्या हिन्दी उताऱ्याचे मराठीत भाषांतर करा. कहानी विधा आज सर्वाधिक लोकप्रिय विधा है। साहित्य में नये युग की अवधारणा और उसके परिवेश की सबसे अधिक प्रतिक्रिया कहानी साहित्य में हुई। कहानी का जीवन से निकट संबंध है। जीवन कहानी के आगे रहता है। मानवता के प्रति सहानुभूती, जीवन के अंतर्द्वंद्व का यथार्थ चित्रण देना, बलवान चरित्रों का निर्माण, समाज की बुराइयों के प्रति व्यंग्य आदि ऐसी बातें है जिनसे कहानी कला पुष्ट होती है। अच्छी कहानी मानव को जीवन में संघर्ष करने की प्रेरणा ही नही देती अपितु उसके पथ प्रदर्शन में भी सहायक होती है। अंत: छात्रो की साहित्यिक रूचि को परिष्कृत कर, उन्हे उच्च शिक्षा क्षेत्र में साहित्य का अध्ययन करने की प्रेरणा देना इस संकलन का मुख्य उद्‌देश्य है।

प्रश्न 2) उत्कृष्ट निवेदकाजवळ कोणकोणते गुण असावेत ते स्पष्ट करा.

किंवा

दूरदर्शनवरील कृषिविषयक कार्यक्रमाची निवेदनसंहिता तयार करा.

प्रश्न 3) 'जनसंपर्क' ही संकल्पना स्पष्ट करून जनसंपर्काची आवश्यकता सांगा.

किंवा

कार्यालयीन कामकाजात माहिती व जनसंपर्क अधिकाऱ्याचे स्थान महत्त्वपूर्ण असते. चर्चा करा.

P.T.O.

प्रश्न 4) प्रकल्पलेखनाचे विविध विषय सांगून तुम्ही निवडलेल्या प्रकल्पलेखनाचा आराखडा तयार करा.

किंवा

विविध कार्यक्रमांचे आयोजन – नियोजन करताना कोणकोणती काळजी घ्यावी ते स्पष्ट करा.

प्रश्न 5) कोणत्याही दोहोंवर टीपा लिहा.

अ) भाषांतराची आवश्कता.

ब) सूत्रसंचालन महत्त्व.

क) जनसंपर्क कौशल्याची तंत्रे.

ड) कार्यक्रमाचे आभारप्रदर्शन.

Total No. of Questions : 5]

SEAT No. :

P2695

[Total No. of Pages : 2

[4902] - 2002
M.A. (Part - I) (Semester - II)
MARATHI (Paper - II)
अभ्यासपत्रिका क्र. – 2
मध्ययुगीन मराठी वाङ्मयाचा इतिहास (इ.स. 1600 ते 1818)
(2013 Pattern) (Credit System)
(मराठी रूपांतर)

वेळ : 3 तास] *[एकूण गुण : 50*

सूचना :– 1) सर्व प्रश्न सोडविणे आवश्यक आहेत.

2) सर्व प्रश्नांना समान गुण आहेत.

प्रश्न 1) संत तुकारामांच्या अभंगवाणीचे वेगळेपण स्पष्ट करा.

किंवा

संत रामदासांच्या वाङ्मय निर्मिती मागील प्रेरणा व स्वरूप स्पष्ट करा.

प्रश्न 2) पंडिती काव्याच्या परंपरा, प्रेरणा व स्वरूप विशद करा.

किंवा

मुक्तेश्वरांच्या काव्यनिर्मितीचा परिचय करून द्या.

प्रश्न 3) ‘बरवर’ या शब्दाची व्युत्पत्ती स्पष्ट करून बरवर वाङ्मयाचा परिचय करून द्या.

किंवा

बरवर वाङ्मयाचे मध्ययुगीन मराठी वाङ्मयाला दिलेले योगदान अधोरेखित करा.

प्रश्न 4) शाहिरी वाङ्मयाचे वेगळेपण थोडक्यात सांगा.

किंवा

शाहिरी वाङ्मयाची शैली वैशिष्ट्ये सोदाहरण नमूद करा.

P.T.O.

प्रश्न 5) कोणत्याही दोहोंवर टीपा लिहा.

अ) मनाचे श्लोक.

ब) रघुनाथ पंडित.

क) शिवकालीन बरवरी.

ड) शाहीर – अनंद फंदी.

Total No. of Questions : 5]

SEAT No. :

P2696

[Total No. of Pages : 2

[4902] - 2003
M.A. (Part - I) (Semester - II)
MARATHI (मराठी)
अभ्यासपत्रिका क्र. – 3
भाषाविज्ञान : सामाजिक
(2013 Pattern) (Credit System)

वेळ : 3 तास] *[एकूण गुण : 50*

सूचना :– 1) सर्व प्रश्न आवश्यक आहेत.

2) सर्व प्रश्नांना समान गुण आहेत.

प्रश्न 1) सामाजिक भाषाविज्ञान या अभ्यासशाखेचे स्वरूप सांगून उपयुक्तता विशद करा.

किंवा

भाषा, बोली व समाज यांचा परस्पर संबंध स्पष्ट करा.

प्रश्न 2) समाजभाषाविज्ञानातील 'भाषिक सापेक्षतावादा' च्या सिध्दांताची चर्चा करा.

किंवा

विविध व्यवसाय क्षेत्रातील भाषेचे स्वरूप स्पष्ट करा.

प्रश्न 3) भाषा आणि सांस्कृतिक व्यवस्था यांच्यातील सहसंबंध स्पष्ट करा.

किंवा

भाषा वापरावर लिंगभेदाचा कसा परिणाम होतो, ते सोदाहरण विशद करा.

प्रश्न 4) प्रमाणभाषेवर होणारा परभाषा संपर्काचा परिणाम विशद करा.

किंवा

'पिजीन' अणि 'क्रिऑल' भाषानिर्मिती संदर्भातील सिध्दान्ताचा मागोवा घ्या.

P.T.O.

प्रश्न 5) कोणत्याही दोहोंवर टीपा लिहा.

अ) भाषा आणि वर्गव्यवस्था.

ब) स्त्रियांची भाषा.

क) भाषिक लघुक्षेत्रे.

ड) भाषा आणि विविध व्यवसाय क्षेत्रे.

Total No. of Questions : 5]

SEAT No. :

P2697

[Total No. of Pages : 10

[4902] - 2004
M.A. (Part - I) (Semester - II)
MARATHI (मराठी)
अभ्यासपत्रिका क्र. – 4 (ऐच्छिक)
(2013 Pattern) (Credit System)

खालील पाच प्रश्नपत्रिकापैकी कोणतीही एक प्रश्नपत्रिका सोडवावी.

i) दलित साहित्य

किंवा

ii) मराठी वाङ्मयाची सांस्कृतिक पार्श्वभूमी (1818 ते 1960)

किंवा

iii) भाषांतर मीमांसा

किंवा

iv) वाङ्मयेतिहास लेखनविद्या (भाग – 2)

किंवा

v) व्याकरण

---

i) दलित साहित्य

वेळ : 3 तास] *[एकूण गूण : 50*

सूचना :– 1) सर्व प्रश्न आवश्यक आहेत.

2) सर्व प्रश्नांना समान गुण आहेत.

प्रश्न 1) दलित साहित्याच्या निर्मितीमागील विविध प्रेरणांचा परामर्श घ्या.

किंवा

दलित साहित्याची भूमिका थोडक्यात विशद करा.

प्रश्न 2) ''वेदना, विद्रोह आणि नकार' या त्रिसूत्रीला अनुषंगून दलित साहित्याची निर्मिती झाली आहे.'' विधानाची चर्चा करा.

किंवा

दलित साहित्यातून सामाजिक बांधिलकी व विज्ञाननिष्ठा कशी दिसून येते? ते स्पष्ट करा.

P.T.O.

प्रश्न 3) दलित शाहिरी वाङ्मयाचा परिचय करून द्या.

किंवा

दलित आत्मकथनांतून दिसून येणाऱ्या समाज वास्तवाचा मागोवा घ्या

प्रश्न 4) दलित साहित्याच्या मूल्यमापनासाठी वेगळ्या सौंदर्यशास्त्राची गरज आहे का? चर्चा करा.

किंवा

दलित साहित्याची वाङ्मयीन वैशिष्ट्ये कोणती ही सविस्तर लिहा.

प्रश्न 5) कोणत्याही दोहोंवर टीपा लिहा.

अ) दलित कविता.

ब) दलित साहित्यातील विज्ञाननिष्ठा.

क) दलित साहित्याची भाषा.

ड) दलित समीक्षा.

Total No. of Questions : 5]

P2697

[4902] - 2004
M.A. (Part - I) (Semester - II)
MARATHI (मराठी)
अभ्यासपत्रिका क्र – 4 (ऐच्छिक)
(2013 Pattern) (Credit System)
ii) मराठी वाङ्मयाची सांस्कृतिक पार्श्वभूमी (1818 ते 1960)

वेळ : 3 तास] *[एकूण गूण : 50*

सूचना :– 1) सर्व प्रश्न आवश्यक आहेत.
2) सर्व प्रश्नांना समान गुण आहेत.

प्रश्न 1) इंग्रजी राजवटीचा महाराष्ट्रीय समाज जीवनावर कोणता परिणाम झाला. ते स्पष्ट करा.

किंवा

एकोणिसाव्या शतकातील सामाजिक चळवळींचे प्रतिबिंब मराठी साहित्यात कशा प्रकारे दिसते, ते सोदाहरण सांगा.

प्रश्न 2) एकोणिसाव्या शतकातील समाज सूधारणाविषयक चळवळींचा मागोवा घ्या.

किंवा

'महात्मा फूले यांनी केलेल्या सामाजिक – सांस्कृतिक क्रांतीचे दर्शन त्यांच्या साहित्यातून घडते.' हे विधान स्पष्ट करा.

प्रश्न 3) मराठी साहित्याने स्वातंत्र्य चळवळीला कोणते योगदान दिले ते सविस्तर लिहा.

किंवा

नवसाहित्य उद्याची कारणे स्पष्ट करा.

प्रश्न 4) ''अर्वाचीन मराठी कांदबरीलेखनातून मराठी संस्कृतीचे दर्शन घडते.'' विधानाची चर्चा करा.

किंवा

स्वांतत्र्योत्तर काळखंडातील ग्रामीण व दलित – साहित्याची पार्श्वभूमी सांगा.

प्रश्न 5) खालीलपैकी दोहोंवर टिपा लिहा.

अ) लोकहितवादींची शतपत्रे.

ब) म.फुले यांची अखंड रचना.

क) दलित मुक्तिकढा.

ड) ज्ञानोदय.

Total No. of Questions : 5]

P2697

[4902] - 2004
M.A. (Part - I) (Semester - II)
MARATHI (मराठी)
अभ्यासपत्रिका क्र – 4 (ऐच्छिक)
(2013 Pattern) (Credit System)
iii) भाषांतर मीमांसा

वेळ : 3 तास] *[एकूण गूण : 50*

सूचना :– 1) सर्व प्रश्न आवश्यक आहेत.
2) सर्व प्रश्नांना समान गुण आहेत.

प्रश्न 1) 'भाषांतर' या संकल्पनेचा विकास विविध कालखंडात कसा होत गेला, ते लिहा.

किंवा

भाषांतर प्रक्रियेचे स्वरूप सांगून भाषांतराचे प्रकार नमूद करा.

प्रश्न 2) अभिजात साहित्यकृती लिहिणाऱ्या लेखकाची प्रतिभा वैशिष्ट्ये थोडक्यात विशद करा.

किंवा

अभिजात साहित्यकृतीच्या गुणवैशिष्ट्यांची चर्चा करा.

प्रश्न 3) वेगवेगळ्या वाङ्मयप्रकारांचे भाषांतर करताना येणाऱ्या अडचणींचा उहापोह करा.

किंवा

भाषांतराला पडणाऱ्या मर्यादांची चर्चा करा.

प्रश्न 4) 'हयवदन' नाटकातील मानवी जीवनविषयक जाणिवांची चर्चा करा.

किंवा

'घाशीराम कोतवाळ' या नाटकातील संघर्षाचे स्वरूप स्पष्ट करा.

प्रश्न 5) खालीलपैकी कोणत्याही दोहोंवर टिपा लिहा.

अ) लक्ष्यनिष्ठ भाषांतर.

ब) नाटकाचे भाषांतर.

क) हयवदन नाटकाची भाषाशैली.

ड) घाशीराम कोतवाल मधील स्त्री – व्यक्तिरेखा.

Total No. of Questions : 5]

P2697

[4902] - 2004
M.A. (Part - I) (Semester - II)
MARATHI (मराठी)
अभ्यासपत्रिका क्र – 4 (ऐच्छिक)
(2013 Pattern) (Credit System)
iv) वाङ्मयेतिहास लेखनविद्या

वेळ : 3 तास] *[एकूण गुण : 50*

सूचना :– 1) सर्व प्रश्न आवश्यक आहेत.
2) सर्व प्रश्नांना समान गुण आहेत.

प्रश्न 1) वाङ्मयेतिहास आणि अन्य प्रकारचे इतिहास यांच्यातील साम्यभेद स्पष्ट करा.

किंवा

आधुनिक मराठी वाङ्मयेतिहास लेखनातील अडचणी सांगा.

प्रश्न 2) मराठी वाङ्मयेतिहास लेखनाचा परिचय करून द्या.

किंवा

इंग्लिश भाषेतून लिहिल्या गेलेल्या मराठी वाङ्मयाच्या इतिहासाचा परिचय करून द्या.

प्रश्न 3) रा.श्री. जोग आणि कुसुमावती देशपांडे यांचे वाङ्मयेतिहास विषयक कार्य स्पष्ट करा.

किंवा

गो.म. कुळकर्णी आणि शं.गो. तुळपुळे यांचे वाङ्मयेतिहास लेखनाचे कार्य विशद करा.

प्रश्न 4) श्री.म. माटे आणि दि.के. बेडेकर वादाचा परिचय करून द्या.

किंवा

मराठीतील वाङ्मयेतिहास विचारांची वाटचाल सांगा.

प्रश्न 5) कोणत्याही दोहोंवर टीपा लिहा.

अ) भारतीय वाङ्मयेतिहासाची संकल्पना.

ब) वि. ल. भावे.

क) वाङ्मयेतिहास लेखनशैली.

ड) वाङ्मयेतिहासामधील तात्विक समस्या.

Total No. of Questions : 5]

P2697

[4902] - 2004
M.A. (Part - I) (Semester - II)
MARATHI (मराठी)
अभ्यासपत्रिका क्र – 4 (ऐच्छिक)
(2013 Pattern) (Credit System)
v) व्याकरण

वेळ : 3 तास] *[एकूण गूण : 50*

सूचना :– 1) सर्व प्रश्न आवश्यक आहेत.
2) सर्व प्रश्नांना समान गुण आहेत.

प्रश्न 1) व्याकरण म्हणजे काय? ते सांगून व्याकरणकारमीमांसकांच्या व्याख्यांचा आढावा घ्या.

किंवा

व्याकरणाच्या स्वरूपाची सविस्तर चर्चा करा.

प्रश्न 2) भाषेत व्याकरणाचा उपयोग कसा केला जातो ते सांगा.

किंवा

भाषा आणि व्याकरण यांचा परस्परसंबंध स्पष्ट करा.

प्रश्न 3) व्याकरणाचे विविध टप्पे कोणते ते सविस्तर लिहा.

किंवा

वर्णनात्मक व्याकरणाचे स्वरूप सोदाहरण स्पष्ट करा.

प्रश्न 4) मराठी भाषेतील व्याकरणाची पूर्वपीठिका सांगा.

किंवा

भाषेतील व्याकरणाची प्रयोजने कोणती ते सांगा.

प्रश्न 5) कोणत्याही दोहोंवर टीपा लिहा.

अ) व्याकरणाची गरज.

ब) व्याकरणाचे स्वरूप.

क) ऐतिहासिक व्याकरण.

ड) वाक्य विचार.

Total No. of Questions : 5]

SEAT No. :

P2711

[Total No. of Pages : 2

[4902] - 3001
M.A. (Part - II) (Semester - III)
MARATHI (मराठी)
अभ्यासपत्रिका क्र. – 5
प्रसारमाध्यमे आणि साहित्य व्यवहार
(2013 पॅटर्न) (Credit System)

वेळ : 3 तास] *[एकूण गुण : 50*

सूचना :– 1) सर्व प्रश्न आवश्यक आहेत.

2) सर्व प्रश्नांना समान गुण आहेत.

प्रश्न 1) भाषेचे स्वरुप आणि वैशिष्ट्ये स्पष्ट करुन वृत्तपत्रातील भाषेचे स्थान सविस्तर लिहा.

किंवा

दुष्काळग्रस्त शेतकऱ्यांच्या आत्महत्येवर प्रकाश टाकणारी वृत्तकथा (फिचर) लिहा.

प्रश्न 2) चित्रपट या कलेच्या आस्वादाचे स्वरूप आणि वैशिष्ट्ये स्पष्ट करा.

किंवा

आपणास आवडलेल्या कोणत्याही एका दर्जेदार नाटकाचे आस्वाद लेखन करा.

प्रश्न 3) लेखकाचा परिचय करुन देण्यास कोणकोणत्या घटकांचा विचार करावा लागतो ते सविस्तर लिहा.

किंवा

युवकांच्या जडणघडणीत योगदान देणाऱ्या एखाद्या व्यक्तिचा परिचय करुन द्या.

प्रश्न 4) श्राव्यमाध्यमातील विविध लेखनप्रकारांचा परिचय करुन द्या.

किंवा

दृक्–श्राव्य माध्यम म्हणून दूरदर्शनचे महत्व विशद करा.

प्रश्न 5) कोणत्याही दोहोंवर टीपा लिहा.

अ) वृत्तपत्रासाठी क्रिकेट या विदेशी खेळाचे लेखन

ब) कलानिहाय आस्वादाचे स्वरुप

क) व्यक्तिवेधः संगीत क्षेत्रातील एका व्यक्तिचा

ड) दूरदर्शनसाठी निवेदन कौशल्य

⌘⌘⌘

Total No. of Questions : 5]

SEAT No. :

P2712

[Total No. of Pages : 2

[4902] - 3002
M.A. (Part - II) (Semester - III)
MARATHI (मराठी)
अभ्यासपत्रिका क्र. – 6
साहित्य : समीक्षा व संशोधन
(2013 पॅटर्न) (Credit System)

वेळ : 3 तास] *[एकूण गुण : 50*

सूचना :– 1) सर्व प्रश्न आवश्यक आहेत.
2) सर्व प्रश्नांना समान गुण आहेत.

प्रश्न 1) 'समीक्षा हा साहित्य कृतीला दिलेला जाणता प्रतिसाद असतो' या विधानाची साधक बाधक चर्चा करा.

किंवा

साहित्य समीक्षेचे स्वरुप उलगडून दाखवा.

प्रश्न 2) 'समीक्षक हा साहित्यकृती आणि वाचक यांच्यातील दुवा असतो' स्पष्ट करा.

किंवा

साहित्याची समीक्षा करतांना समीक्षकाने कोणकोणती पथ्ये पाळावीत याचा आढावा घ्या.

प्रश्न 3) 'साहित्याची समीक्षा करण्यासाठी समीक्षेची एकच एक पद्धती पुरेशी पडत नाही' सविस्तर चर्चा करा.

किंवा

आदिबंधात्मक समीक्षा पद्धतीचे स्वरुप सोदाहरण उलगडून दाखवा.

प्रश्न 4) इ.स. 1874 ते 1920 या कालखंडातील समीक्षेची वैशिष्ट्ये थोडक्यात लिहा.

किंवा

बा.सी. मर्ढेकरांचे समीक्षाक्षेत्रातील योगदान थोडक्यात स्पष्ट करा.

P.T.O.

प्रश्न 5) कोणत्याही दोहोंवर टीपा लिहा.

अ) समीक्षेची प्रयोजने

ब) आदर्श समीक्षकाचे गुणविशेष

क) जीवनमूल्ये

ड) ऐतिहासिक समीक्षा

⌘⌘⌘

Total No. of Questions : 5]

SEAT No. :

P2713

[Total No. of Pages : 4

[4902] - 3003
M.A. (Semester - III)
MARATHI (मराठी)
अभ्यासपत्रिका क्र. – 7
MR-30493 : विशेष लेखकाचा अभ्यास (मध्ययुगीन/अर्वाचीन)
मध्ययुगीन – संत जनाबाई
(2013 Pattern) (Credit System)

वेळ : 3 तास] *[एकूण गुण : 50*

सूचना :– 1) सर्व प्रश्न आवश्यक आहेत.
2) सर्व प्रश्नांना समान गुण आहेत.

प्रश्न 1) वारकरी संप्रदायाचे स्वरुप व कार्य विशद करा.

किंवा

मध्ययुगीन कालखंडातील वाङ्मयनिर्मितीच्या सामाजिक व सांस्कृतिक प्रेरणा स्पष्ट करा.

प्रश्न 2) संत जनाबाईंच्या जीवनचरित्रातून तत्कालीन स्त्रीजीवनाचा आविष्कार कसा प्रकटला आहे, ते लिहा.

किंवा

संत जनाबाईंच्या गुरुपरंपरेचा परिचय लिहा.

प्रश्न 3) 'संत जनाबाईंच्या अभंगनिर्मितीवर लोकवाङ्मयाचे परिणाम झालेले आहेत'. – या विधानाची चर्चा करा.

किंवा

संत जनाबाईंच्या आख्यानक स्वरुपाच्या अभंगांचे वाङ्मयीन विशेष नोंदवा.

प्रश्न 4) संत जनाबाईंचा आत्माविष्कार त्यांच्या अभंगांतून कसा झाला आहे, ते सोदाहरण लिहा.

किंवा

संत जनाबाईंच्या आत्मपर अभंगांवर कोणते कालिक संस्कार जाणवतात ते सविस्तर लिहा.

प्रश्न 5) कोणत्याही दोहोंवर टीपा लिहा.

अ) संत मुक्ताबाई व संत जनाबाई

ब) 'ज्ञानाचा सागर । सखा माझा ज्ञानेश्वर'

क) जनाबाईंची कूटरचना

ड) 'झाड लोट करी जनी । केर भरी चक्रपाणी'

⌘⌘⌘

Total No. of Questions : 5]

P2713

[4902] - 3003
M.A. (Semester - III)
MARATHI (मराठी)
अभ्यासपत्रिका क्र. – 7
MR-30493 : विशेष लेखकाचा अभ्यास (मध्ययुगीन/अर्वाचीन) यशवंतराव चव्हाण (अर्वाचीन लेखक)
(2013 Pattern) (Credit System)

वेळ : 3 तास] *[एकूण गुण : 50*

सूचना :– 1) सर्व प्रश्न आवश्यक आहेत.
2) सर्व प्रश्नांना समान गुण आहेत.

प्रश्न 1) यशवंतराव चव्हाण यांचे राष्ट्रीय व्यक्तिमत्त्व कसे घडत गेले, ते त्यांच्या जीवन–चरित्राच्या आधारे लिहा.

किंवा

''साहित्य, राजकारण आणि समाजकारण यांचा प्रीतिसंगम यशवंतराव चव्हाण यांच्या जीवनात घडून आलेला होता'' – या विधानाचा परामर्श घ्या.

प्रश्न 2) ''यशवंतराव चव्हाण यांनी भारत छोडो आंदोलनाचा काळ, घटनापट अत्यंत समरसून मांडला आहे'' – 'कृष्णाकाठ'च्या आधारे चर्चा करा.

किंवा

''कृष्णाकाठ'या आत्मचरित्राचे वाङ्मयीन व सांस्कृतिक महत्त्व सोदाहरण स्पष्ट करा.

प्रश्न 3) 'सह्याद्रीचे वारे' या भाषणसंग्रहाच्या आधारे यशवंतराव चव्हाण यांच्या शेतीविषयक आणि शिक्षणविषयक विचारांचा परिचय करुन द्या.

किंवा

'युगांतर' च्या आधारे यशवंतराव चव्हाण यांच्या आविष्कारक विचार–शैलीचा परिचय करुन द्या.

प्रश्न 4) यशवंतराव चव्हाण यांची निसर्ग, प्रदेश, लोकजीवन यांसंबंधीची आस्था–कुतूहल कसे प्रकट झाले आहे, ते 'विदेशदर्शन' च्या आधारे लिहा.

किंवा

'ऋणानुबंध' मधील लेखांची वाङ्मयीन व वैचारिक वैशिष्ट्ये सोदाहरण लिहा.

प्रश्न 5) कोणत्याही दोहोंवर टीपा लिहा.

अ) यशवंतराव चव्हाण : सुसंस्कृत राजकारणी नेता.

ब) 'कृष्णाकाठ' मधील यशवंतराव चव्हाण यांच्या शालेय जीवनातील घटना.

क) 'माझा विरंगुळा' : एक उत्कृष्ट ललितनिबंध.

ड) 'विदेशदर्शन'चे वेगळेपणा.

⌘⌘⌘

Total No. of Questions : 5]

SEAT No. :

P2714

[Total No. of Pages : 8

[4902] - 3004
M.A. (Part - II) (Semester - III)
MARATHI (मराठी)
अभ्यासपत्रिका क्र. – 8 (ऐच्छिक)
(2013 पॅटर्न) (Credit System) (Optional Paper)

खालील अभ्यासपत्रिकापैकी कोणतीही एक प्रश्नपत्रिका सोडवावी

i) MR - 30494 : लोकसाहित्याची मूलतत्वे आणि मराठी लोकसाहित्य

किंवा

ii) MR - 30495 : सौदंर्यशास्त्र

किंवा

iii) MR - 30496 : लेखनविद्या व निबंधलेखन

किंवा

iv) MR - 30497 : मराठीतील वैचारिक साहित्य आणि साहित्याचा सामाजिकदृष्टीने आभ्यास

किंवा

v) MR - 30498 : साहित्यः सर्जन व उपयोजन

i) लोकसाहित्याची मूलतत्वे आणि मराठी लोकसाहित्य

वेळ : 3 तास]

[एकूण गुण : 50

सूचना :– 1) सर्व प्रश्न आवश्यक आहेत.

2) सर्व प्रश्नांना समान गुण आहेत.

प्रश्न 1) लोकसाहित्याचा परिचय करुन देऊन 'लोक' व 'साहित्य' या पदांचे स्पष्टीकरण करा.

किंवा

लोकसाहित्यांच्या अभ्यासाची भारतीय परंपरा स्पष्ट करा.

प्रश्न 2) अर्वाचीन साहित्यातून लोकतत्वाचे दर्शन कसे घडते ते सोदहरण सांगा.

किंवा

'लोकसाहित्य ही पिढ्यान् पिढ्या चालत आलेली कला आहे' या विधानाची सोदाहरण चर्चा करा.

P.T.O.

प्रश्न 3) लोकसाहित्य आणि लोकजीवनाची विविध क्षेत्रे यातील अनुबंध स्पष्ट करा.

किंवा

लोकसाहित्याचे इतर सामाजिक शास्त्रांशी असलेले अनुबंध उलगडून दाखवा.

प्रश्न 4) लोकसाहित्याच्या सादरीकरणातुन व्यक्त होणाऱ्या लोकतत्वाचे विशेष सांगा.

किंवा

महाकाव्यातून लोकसाहित्याचे दर्शन कसे घडते ते साधार लिहा.

प्रश्न 5) कोणत्याही दोहोंवर टीपा लिहा.

अ) लोकसाहित्यातील राष्ट्रीय अनुबंध

ब) लोककला

क) लोकसाहित्याचे प्रादेशिक विशेष

ड) दैवतकथा

⌘⌘⌘

Total No. of Questions : 5]

P2714

[4902] - 3004
M.A. (Part - II) (Semester - III)
MARATHI (मराठी)
अभ्यासपत्रिका क्र. – 8 (ऐच्छिक)
ii) सौंदर्यशास्त्र
(2013 पॅटर्न) (Credit System) (Optional Paper)

वेळ : 3 तास] *[एकूण गुण : 50*

सूचना :– 1) सर्व प्रश्न आवश्यक आहेत.
2) सर्व प्रश्नांना समान गुण आहेत.

प्रश्न 1) 'सर्व ललितकलांचे प्राणभूत तत्व म्हणजे लालित्य अथवा सौंदर्य होय' या विधानाचा परिचय करुन द्या.

किंवा

'सौंदर्य हे वस्तुगत असते, तर त्याची अनुभूती व्यक्तिगत असते' या विधानाचा परामर्श घ्या.

प्रश्न 2) सौंदर्यविधान आणि अनन्यसाधारणत्व यांच्या परस्परसंबंधाची ओळख करुन द्या.

किंवा

द्विध्रुवात्मकतेचा सौंदर्य विधानाच्या संदर्भात चर्चा करा.

प्रश्न 3) सौंदर्य सिद्धांतापैकी सुखवादाचा सिद्धान्त स्पष्ट करा.

किंवा

'सौंदर्यशास्त्राचे कार्य मातेचे नसून सुईणीचे आहे' या मताची चर्चा करा.

प्रश्न 4) सौंदर्यानुभवातील तटस्थले विषयीचे स्वरुप स्पष्ट करा.

किंवा

सौंदर्यानुभवातील ज्ञानशक्तीचा परिचय करुन द्या.

प्रश्न 5) कोणत्याही दोहोंवर टीपा लिहा.

अ) सुखः एक संवेदना

ब) सौंदर्यानुभवाची स्वायत्तता

क) सौंदर्यविधानाची सार्वत्रिकता

ड) मर्ढेकरांच्या भूमिकेतील कलाकृतीचां सौंदर्यनिष्ठ संघटना

⌘⌘⌘

Total No. of Questions : 5]

P2714

[4902] - 3004
M.A. (Part - II) (Semester - III)
MARATHI (मराठी)
अभ्यासपत्रिका क्र. – 8 (ऐच्छिक)
iii) लेखनविद्या व निबंधलेखन
(2013 पॅटर्न) (Credit System) (Optional Paper)

वेळ : 3 तास] *[एकूण गुण : 50*

सूचना :– 1) सर्व प्रश्न आवश्यक आहेत.

2) सर्व प्रश्नांना समान गुण आहेत.

प्रश्न 1) मानवी जीवनव्यवहारात भाषेची आणि संवादाची गरज का असते ते लिहा.

किंवा

'भाषा हा समाजाचा अविभाज्य घटक असतो' – हे विधान स्पष्ट करुन भाषेच्या कार्याचे विवेचन करा.

प्रश्न 2) संवाद विषयक सिद्धान्तांची सोदाहरण चर्चा करा.

किंवा

संवादातील अडथळ्यांची मीमांसा करा.

प्रश्न 3) अर्थ म्हणजे काय ते सांगून अर्थाचा संवाद प्रक्रियेशी असणारा सहसंबंध सोदाहरण स्पष्ट करा.

किंवा

संवादप्रक्रियेचे घटक कोणते ते सविस्तर लिहा.

प्रश्न 4) मराठी साहित्यात संवादक्षमतेचे महत्व काय आहे ते सोदाहरण लिहा.

किंवा

'साहित्यकृतीत संवादाचे कार्य घटना–प्रसंगांना साक्षात करण्याचे असते' या विधानाचा परामर्श घ्या.

प्रश्न 5) कोणत्याही दोहोंवर टीपा लिहा.

अ) व्यवहाराची भाषा

ब) संवादाचे विशेष

क) अर्थाच्या व्याख्या

ड) साहित्य आणि संवाद क्षमता

⌘⌘⌘

Total No. of Questions : 5]

P2714

[4902] - 3004
M.A. (Part - II) (Semester - III)
MARATHI (मराठी)
अभ्यासपत्रिका क्र. – 8 (ऐच्छिक)
iv) मराठीतील वैचारिक साहित्य आणि साहित्याचा सामाजिक दृष्टीने अभ्यास
(2013 पॅटर्न) (Credit System) (Optional Paper)

वेळ : 3 तास] *[एकूण गुण : 50*

सूचना :– 1) सर्व प्रश्न आवश्यक आहेत.
2) सर्व प्रश्नांना समान गुण आहेत.

प्रश्न 1) वैचारिक साहित्याचे स्वरुप आणि संकल्पना स्पष्ट करा.

किंवा

'वैचारिक साहित्य हे विचारवंताच्या वयक्तिवैशिष्ट्याची साक्ष असते' या विधानाची सोदाहरण चर्चा करा.

प्रश्न 2) वैचारिक साहित्याची धार्मिक आणि शैक्षणिक पार्श्वभूमी विशद करा.

किंवा

वैचारिक साहित्याची राजकीय आणि सामाजिक पार्श्वभूमीचे विवेचन करा.

प्रश्न 3) मराठी साहित्याच्या वैचारिक वाटचालीचा थोडक्यात परिचय करुन द्या.

किंवा

इ.स. 1818 ते 1875 या कालखंडातील वैचारिक साहित्याचा थोडक्यात मागोवा घ्या.

प्रश्न 4) इ.स. 1875 ते 1920 या कालखंडातील वैचारिक साहित्य कोणत्या स्वरुपाचे होते ते लिहा.

किंवा

इ.स. 1921 ते 1945 मधील वैचारिक साहित्याचा थोडक्यात आढावा घ्या.

प्रश्न 5) कोणत्याही दोहोंवर टीपा लिहा.

अ) इ.स. 1818 – 1875 मधील शैक्षणिक विचार

ब) महात्मा फुले यांचे सामाजिक कार्य

क) महात्मा गांधी यांचे राजकीय विचार

ड) आगरकरांची वैचारिक भूमिका

⌘⌘⌘

Total No. of Questions : 5]

P2714

[4902] - 3004
M.A. (Part - II) (Semester - III)
MARATHI (मराठी)
अभ्यासपत्रिका क्र. – 8 (ऐच्छिक)
v) साहित्य : सर्जन व उपयोजन
(2013 पॅटर्न) (Credit System) (Optional Paper)

वेळ : 3 तास] *[एकूण गुण : 50*

सूचना :– 1) सर्व प्रश्न आवश्यक आहेत.
2) सर्व प्रश्नांना समान गुण आहेत.

प्रश्न 1) 'साहित्याचे सर्जन आणि प्रतिभा यांचा परस्परसंबंध असतो' हे विधान स्पष्ट करा.

किंवा

साहित्याच्या सर्जनामागील तात्विकता विशद करा.

प्रश्न 2) भारतीय साहित्य मीमांसकांनी साहित्य सर्जनाविषयी कोणती मते मांडली आहेत ?

किंवा

'साहित्य सर्जनाच्या संदर्भात पाश्चात्यांची मते दुर्लक्षिता येत नाहीत', चर्चा करा.

प्रश्न 3) 'कविता' या साहित्य प्रकाराची मूलभूत वैशिष्ट्ये सांगा.

किंवा

'मराठी निबंध' या साहित्य प्रकाराची मीमांसा करा.

प्रश्न 4) नाटक लिहितांना लेखकास पूर्वपरंपरेचे कोणते ज्ञान असावयास हवे ? – साधार लिहा.

किंवा

साहित्याची प्रकारनिष्ठ निर्मिती आणि स्वैर निर्मितीतील फायदे – तोट्यांची चर्चा करा.

प्रश्न 5) कोणत्याही दोहोंवर टीपा लिहा.

अ) साहित्य सर्जनामागील रस संकल्पना.

ब) प्रतिभाज्ञान

क) 'कथे'ची वैशिष्ट्ये

ड) 'आत्मचरित्रा'तील सत्यकथनाचे स्वरुप

⌘⌘⌘

Total No. of Questions : 5]

SEAT No. :

P2733

[Total No. of Pages : 2

[4902] - 4001
M.A. (Part - II) (Semester - IV)
MARATHI (मराठी)
अभ्यासपत्रिका क्र. – 5
प्रसारमाध्यमे आणि साहित्य व्यवहार
(2013 Pattern) (Credit System)

वेळ : 3 तास] *[एकूण गुण : 50*

सूचना :– 1) सर्व प्रश्न सोडविणे आवश्यक आहेत.
2) सर्व प्रश्नांना समान गुण आहेत.

प्रश्न 1) वृत्तमालिकेचे महत्त्व स्पष्ट करुन वृत्तमालिकेचा समाजास कसा फायदा होतो ते सांगा.

किंवा

वृत्तसंकलन म्हणजे काय ते सांगून प्रासंगिक कार्यक्रमाचे वृत्तसंकलन कसे केले जाते ते स्पष्ट करा.

प्रश्न 2) जाहिरातीचे स्वरुप आणि वैशिष्ट्ये सविस्तर लिहा.

किंवा

मुद्रित माध्यमासाठी करावयाच्या जाहिरात लेखनाचे स्वरुप सांगून साहित्याला वाहिलेल्या मराठी मासिकाची जाहिरात तयार करा.

प्रश्न 3) पटकथा म्हणजे काय ते सांगून पटकथेची वैशिष्ट्ये सांगा.

किंवा

पटकथेचे स्वरुप स्पष्ट करुन 'शिक्षणाचे महत्त्व' या विषयावर पाच मिनिटांची पटकथा तयार करा.

प्रश्न 4) साहित्यप्रकारांचे एकमेकांशी असणारे साम्यभेद स्पष्ट करा.

किंवा

प्रसारमाध्यमासाठी आवश्यक असलेल्या भाषिक कौशल्यांचा सोदाहरण परिचय द्या.

प्रश्न 5) खालीलपैकी कोणत्याही दोहोवर टीपा लिहा.

अ) निसर्गविषयक वृत्ताचे लेखन

ब) श्राव्य माध्यमासाठी जाहिरातलेखन

क) पटकथालेखन

ड) कथा आणि पटकथा

⌘⌘⌘

Total No. of Questions : 5] **SEAT No. :**

P2734 **[Total No. of Pages : 2**

[4902] - 4002
M.A. (Part - II) (Semester - IV)
MARATHI (मराठी)
अभ्यासपत्रिका क्र. – 6
साहित्य : समीक्षा व संशोधन
(2013 Pattern) (Credit System)

वेळ : 3 तास] *[एकूण गुण : 50*

सूचना :– 1) सर्व प्रश्न सोडविणे आवश्यक आहे.
2) सर्व प्रश्नांना समान गुण आहेत.

प्रश्न 1) संशोधनासाठी आवश्यक साधनांचा सविस्तर आढावा घ्या.

किंवा

संशोधन प्रक्रियेतील महत्वांच्या टप्प्यांचा सविस्तर आढावा घ्या.

प्रश्न 2) भाषिक संशोधनाचे स्वरुप विशद करा.

किंवा

संहिता संपादन व विश्लेषण संशोधनाचा सविस्तर मागोवा घ्या.

प्रश्न 3) आंतर्विआ क्षेत्रीय संशोधन म्हणजे काय ते सांगुन साहित्य आणि इतिहास यांच्यातील अनुबंध स्पष्ट करा.

किंवा

आंतर्विआक्षेत्रीय संशोधनातील साहित्य आणि समाजशास्त्र यांचा परस्परसंबंध उलघडवुन दाखवा.

प्रश्न 4) मराठीतील पाश्चात्य संशोधनाची परंपरा स्पष्ट करा.

किंवा

वाङ्मय इतिहासा संबंधीची संशोधन परंपरा विशद करा.

P.T.O.

प्रश्न 5) कोणत्याही दोहोंवर टीपा लिहा.

अ) संशोधन प्रेरणा व प्रयोजने

ब) संहिता विश्लेषण

क) साहित्य आणि तत्वज्ञान

ड) लोक साहित्याचे संशोधक

⌘⌘⌘

Total No. of Questions : 5]

SEAT No. :

P2735

[Total No. of Pages : 4

[4902] - 4003
M.A. (Part - II) (Semester - IV)
MARATHI (मराठी)
अभ्यासपत्रिका क्र. – 7
विशेष लेखकाचा अभ्यास (मध्ययुगीन/अर्वाचीन)
यशवंतराव चव्हाण (अर्वाचीन लेखक)
(2013 Pattern) (Credit System)

वेळ : 3 तास] *[एकूण गुण : 50*

सूचना :– 1) सर्व प्रश्न सोडविणे आवश्यक आहेत.
2) सर्व प्रश्नांना समान गुण आहेत.

प्रश्न 1) यशवंतराव चव्हाण यांचे राजकीय विचार सोदाहरण स्पष्ट करा.

किंवा

यशवंतराव चव्हाण यांनी भारतीय राजकारणाला कोणते योगदान दिले ते सांगा.

प्रश्न 2) यशवंराव चव्हाण यांची साहित्यविषयक भूमिका समजावून सांगा.

किंवा

यशवंतराव चव्हाण यांचे सामाजिक विचार सोदाहरण स्पष्ट करा.

प्रश्न 3) 'यशवंतराव चव्हाण यांच्या लेखनातून लेखक यशवंतराव चव्हाण यांच्या व्यक्तिमत्त्वाचे अनेक पैलू उलगउतात' सोदाहरण स्पष्ट करा.

किंवा

यशवंतराव चव्हाण यांची लेखनविषयक भूमिका सविस्तर समजावून सांगा.

प्रश्न 4) 'साहित्य हे समाज मनावे प्रतिबिंब असते' याचा प्रत्यय यशवंतराव चव्हाणांच्या साहित्यातून कसा येतो, स्पष्ट करा.

किंवा

यशवंतराव चव्हाण यांनी महाराष्ट्राच्या सांस्कृतिक संवर्धनाला कोणते योगदान दिले. ते सविस्तर सांगा.

P.T.O.

प्रश्न 5) कोणत्याही दोहोंवर टीपा लिहा.

अ) यशवंतराव चव्हाणांची राजकीय भूमिका

ब) यशवंतराव चव्हाण यांचे लेखन विशेष

क) यशवंतराव चव्हाण यांचे मराठी भाषाप्रेम

ड) यशवंतराव चव्हाणांचे शैक्षणिक योगदान

⌘⌘⌘

Total No. of Questions : 5]

P2735

[4902] - 4003
M.A. (Part - II) (Semester - IV)
MARATHI (मराठी)
अभ्यासपत्रिका क्र. – 7
विशेष लेखकाचा अभ्यास (मध्ययुगीन/अर्वाचीन)
मध्ययुगीन – संत जनाबाई
(2013 Pattern) (Credit System)

वेळ : 3 तास] *[एकूण गुण : 50*

सूचना :– 1) सर्व प्रश्न आवश्यक आहेत.
2) सर्व प्रश्नांना समान गुण आहेत.

प्रश्न 1) 'दळीता कांडीता तुज गाईन अनंता या ओवीतून जनाबाईचे अभंग साकारलेले आहे'. या विधानाचा आढावा घ्या.

किंवा

संत जनाबाईच्या विठ्ठल महाल्यपर अभंगाचे वेगळेपण त्यांच्या अभंगाद्वारे स्पष्ट करा.

प्रश्न 2) 'नामयाचे ठेवणे जनीसी लाभले' या उक्तीचा परामर्श घ्या.

किंवा

'म्हणोनिया नाम्याची झाले दासी' या ओवीचा संदर्भ उलगडून दाखवा.

प्रश्न 3) 'श्रमानुभव हाच ईश्वर अनुभव' ही जनाबाईची जीवननिष्ठा होती स्पष्ट करा.

किंवा

संत जनाबाईच्या स्त्री मनाचा आविष्कार अभंगाद्वारे उलगघडुन दाखवा.

प्रश्न 4) संत जनाबाईच्या काव्यातुन विचारांची भव्यता प्रज्ञेची प्रखरता प्रत्ययास येते. स्पष्ट करा.

किंवा

जनाबाईच्या अभंगाची भाषा लोकसाहित्याच्या जवळची वाटते चर्चा करा.

प्रश्न 5) कोणत्याही दोहोंवर टीपा लिहा.

अ) समाज प्रबोधनकार संत जनाबाई

ब) जनाबाईंची स्वप्नदृष्टी

क) जनाबाईंच्या आध्यात्मीक जाणिवांचा विकास

ड) जनाबाईंचे संत महाल्यपर अभंग

⌘⌘⌘

Total No. of Questions : 5]

SEAT No. :

P2736

[Total No. of Pages : 8

[4902] - 4004
M.A. (Part - II) (Semester - IV)
MARATHI (मराठी)
अभ्यासपत्रिका क्र. – 8
(2013 Pattern) (Credit System) (Optional Paper)

खालील अभ्यासपत्रिकापैकी कोणतीही एक प्रश्नपत्रिका सोडवावी

i) सौंदर्यशास्त्र

किंवा

ii) लोकसाहित्याची मूलतत्त्वे आणि मराठी लोकसाहित्य

किंवा

iii) लेखनविद्या व निबंधलेखन

किंवा

iv) मराठीतील वैचारिक साहित्य आणि साहित्याचा सामाजिक दृष्टीने अभ्यास

किंवा

v) साहित्यः सर्जन व उपयोजन

i) सौंदर्यशास्त्र

वेळ : 3 तास] *[एकूण गुण : 50*

सूचना :– 1) सर्व प्रश्न सोडविणे आवश्यक आहेत.
2) सर्व प्रश्नांना समान गुण आहेत.

प्रश्न 1) मानवी भावनातील सौंदर्य भावनेचे महत्त्व विशद करा.

किंवा

'सौंदर्यभावना केवल स्वरूपी, परिस्थितीनिरपेक्ष व हेतूशून्य असतात' या मर्ढेकरांच्या मताचे साधार विवरण करा.

प्रश्न 2) 'रूप' म्हणजे काय ते सांगून रूपविषयक विविध निकषांचा परिचय करून द्या.

किंवा

सेंद्रिय एकात्मतेचा रूपविषयक सिद्धांत स्पष्ट करा.

P.T.O.

प्रश्न 3) कलेच्या परिणामाचे स्पष्टीकरण करणाऱ्या सौंदर्यशास्त्रातील सिद्धांताचा परिचय करून द्या.

किंवा

भावनात्मक समाधानतेची संकल्पना स्पष्ट करा.

प्रश्न 4) ‘साहित्य विचाराच्या चिंतनातून सौंदर्यशास्त्राला निकष मिळतात’ कसे ते साधार लिहा.

किंवा

सौंदर्यशास्त्र व समीक्षाविचार यातील परस्परसंबंध स्पष्ट करा.

प्रश्न 5) टीपा लिहा. (कोणत्याही दोन)

अ) सौंदर्यभावनेचे स्वरूप

ब) ॲरिस्टॉटलची रूपविषयक कल्पना

क) भावना विरेचन सिद्धांत

ड) सौंदर्यशास्त्र आणि साहित्य विचार

⌘⌘⌘

Total No. of Questions : 5]

P2736

[4902] - 4004
M.A. (Part - II) (Semester - IV)
MARATHI (मराठी)
अभ्यासपत्रिका क्र. – 8
ii) लोकसाहित्याची मूलतत्त्वे आणि मराठी लोकसाहित्य
(2013 Pattern) (Credit System) (Optional Paper)

वेळ : 3 तास] *[एकूण गुण : 50*

सूचना :– 1) सर्व प्रश्न सोडविणे आवश्यक आहेत.
2) सर्व प्रश्नांना समान गुण आहेत.

प्रश्न 1) लोकगीतांचे स्वरूप स्पष्ट करून लोकगीते व आधुनिक गेय कविता यांच्यातील अनुबंध स्पष्ट करा.

किंवा

लोकगीत म्हणजे काय ते सांगून, लोकगीताचे विविध प्रकार सोदाहरण स्पष्ट करा.

प्रश्न 2) लोकसाहित्याच्या सादरीकरणामागील जाणिवा आणि आस्वाद्यता यांचे स्पष्टीकरण करा.

किंवा

लोकसाहित्यातील लोककला आविष्काराचा आधुनिक कला व साहित्याशी असलेला अनुबंध स्पष्ट करा.

प्रश्न 3) 'जागरण' या विधीनाट्याची परंपरा व स्वरूप स्पष्ट करा.

किंवा

'लोकनाट्यातून सामाजिक–सांस्कृतिक जीवनदर्शन घडते' स्पष्ट करा.

प्रश्न 4) वासुदेव, पोतराज व चित्रकथी या लोकसंस्कृतीच्या उपासकांचा परिचय करून द्या.

किंवा

मराठी लोकसाहित्याची अभ्यास परंपरा स्पष्ट करून प्रमुख अभ्यासकांचा थोडक्यात परिचय करून द्या.

प्रश्न 5) टीपा लिहा. (कोणत्याही दोन)

अ) लोककथागीते

ब) मालाकथा

क) भुत्ये

ड) लोकसाहित्य संशोधन मंडळ, औरंगाबाद

⌘⌘⌘

Total No. of Questions : 5]

P2736

[4902] - 4004
M.A. (Part - II) (Semester - IV)
MARATHI (मराठी)
अभ्यासपत्रिका क्र. – 8
iii) लेखनविद्या व निबंधलेखन
(2013 Pattern) (Credit System) (Optional Paper)

वेळ : 3 तास] *[एकूण गुण : 50*

सूचना :– 1) सर्व प्रश्न आवश्यक आहेत.
2) सर्व प्रश्नांना समान गुण आहेत.

प्रश्न 1) 'अभिव्यक्तीचे माध्यम म्हणून भाषा मानवी जीवनव्यवहाराला पोषक ठरते' चर्चा करा.

किंवा

भाषा आणि जीवनव्यवहार यातील परस्परसंबंध स्पष्ट करा.

प्रश्न 2) आजच्या जीवनव्यवहारातील मराठी भाषेच्या स्थानाची चर्चा करा.

किंवा

साहित्यिक भाषा आणि प्रसारमाध्यमांची भाषा यातील भेद स्पष्ट करा.

प्रश्न 3) आधुनिक प्रसारमाध्यमातील मराठी भाषेचे स्वरूप स्पष्ट करा.

किंवा

'जनसंपर्कासाठी वेगळी भाषिक कौशल्ये आवश्यक असतात' साधार स्पष्ट करा.

प्रश्न 4) निबंधलेखनाचे स्वरूप स्पष्ट करून निबंधाची वैशिष्ट्ये सोदाहरण लिहा.

किंवा

लेखकाचे विचार आणि व्यक्तिमत्त्व यांचे प्रतिबिंब वैयक्तिक निबंधलेखनात कसे प्रकट होते, ते लिहा.

प्रश्न 5) कोणत्याही दोहोंवर टीपा लिहा.

अ) कार्यालयीन मराठी

ब) दूरदर्शन माध्यमातील मराठी भाषेचे स्वरूप

क) संपादनाची कैशल्ये

ड) निबंधलेखनातील तर्कशुद्धता

⌘⌘⌘

Total No. of Questions : 5]

P2736

[4902] - 4004
M.A. (Part - II) (Semester - IV)
MARATHI (मराठी)
अभ्यासपत्रिका क्र. – 8
iv) मराठीतील वैचारिक साहित्य आणि साहित्याचा सामाजिक दृष्टीने अभ्यास
(2013 Pattern) (Credit System) (Optional Paper)

वेळ : 3 तास] *[एकूण गुण : 50*

सूचना :– 1) सर्व प्रश्न सोडविणे आवश्यक आहेत.
2) सर्व प्रश्नांना समान गुण आहेत.

प्रश्न 1) साहित्याच्या सामाजिक अभ्यासातील जीवनमूल्ये आणि कलामूल्ये यांचा परस्परसंबंध स्पष्ट करा.

किंवा

साहित्याचा सामाजिक अभ्यास म्हणजे काय ते सांगून साहित्याच्या सामाजिक अभ्यासाचे हेतू स्पष्ट करा.

प्रश्न 2) लेखकाची जीवनदृष्टी आणि सामाजिक पर्यावरण यातील परस्परसंबंध स्पष्ट करा.

किंवा

साहित्यनिर्मिती आणि लेखकाचे व्यक्तिमत्त्व यांचा परस्परसंबंध स्पष्ट करा.

प्रश्न 3) ‘सभोवतालची आर्थिक आणि सामाजिक परिस्थिती लेखक व वाचक यांना घडविते’ या विधानाची चर्चा करा.

किंवा

साहित्यपरंपरा आणि समाज यांच्यातील परस्परासंबंध सोदाहरण स्पष्ट करा.

प्रश्न 4) अभिरूची विचाराचा समाजाशी असलेला अनुबंध स्पष्ट करा.

किंवा

‘अभिरूची ही परिवर्तनशील असते’ कसे ते साधार लिहा.

प्रश्न 5) टीपा लिहा. (कोणत्याही दोन)

अ) वाचक आणि साहित्य

ब) साहित्य परंपरा आणि समाज

क) वैचारिक चळवळी

ड) साहित्याचा आशय आणि अभिव्यक्ती

⌘⌘⌘

Total No. of Questions : 5]

P2736

[4902] - 4004
M.A. (Part - II) (Semester - IV)
MARATHI (मराठी)
अभ्यासपत्रिका क्र. – 8
v) साहित्य : सर्जन व उपयोजन
(2013 Pattern) (Credit System) (Optional Paper)

वेळ : 3 तास] *[एकूण गुण : 50*

सूचना :– 1) सर्व प्रश्न आवश्यक आहेत.
2) सर्व प्रश्नांना समान गुण आहेत.

प्रश्न 1) साहित्यनिर्मितीच्या प्रक्रियेतील समस्यांचे स्वरूप स्पष्ट करा.

किंवा

साहित्यनिर्मिती संदर्भातील प्लेटो आणि ॲरिस्टॉटल यांचे विचार स्पष्ट करा.

प्रश्न 2) 'भाषा' या माध्यमाचे साहित्यनिर्मिती संदर्भातील महत्त्व स्पष्ट करा.

किंवा

सामाजिक परिस्थिती आणि प्रयोगशीलता यातील संबंध स्पष्ट करा.

प्रश्न 3) अर्वाचीन साहित्यनिर्मितीला प्रसारमाध्यमे कशी साहयभूत ठरतात ? विवेचन करा.

किंवा

साहित्यनिर्मिती प्रक्रियेतील कला तत्त्वाचे स्वरूप स्पष्ट करा.

प्रश्न 4) साहित्यनिर्मितीचे स्वरूप स्पष्ट करून साहित्यनिर्मिती विषयक शक्ती कोणत्या ते सोदाहरण लिहा.

किंवा

तुम्ही तयार केलेल्या प्रकल्पाचा अहवाल थोडक्यात लिहा.

प्रश्न 5) कोणत्याही दोहोंवर टीपा लिहा.

अ) साहित्यनिर्मितीत स्फूर्तीचे स्थान

ब) साहित्यनिर्मिती प्रक्रिया आणि कलावंताची जीवन दृष्टी

क) मम्मटाचे काव्यशास्त्र : एक आकलन

ड) लेखकनिष्ठ प्रयोजने

⌘⌘⌘